

שאל אביר ויגדר

זמני השבת (ת"א):
 כניסת השבת: 16:47
 יציאת השבת: 17:49
 ג' שבט תשע"ב
 גיליון מס' 52

שאלות על הפרשה

מאת ר' עזרא מרום

15. א. כמה מכות מזכרות בפרשה ומה הן?
 ב. מה הרמז לכך?
16. 10 המכות ניתנו ביבשה, באויר ובים. מה משמעות הדבר?
17. באיזו מכה, חוץ מחושך, היה חושך ביום?
18. ב-4 דברים התקשה משה והקב"ה הראה לו באצבע ואמר לו "זה". מה הם ובמה הם רמוזים?
19. "בא אל פרעה". מדוע לא נאמר: "לך אל פרעה"?
20. "וכל פטר חמור תפדה בשה". במה זכו החמורים שתתקיים בהם מצווה זו ומה למדים מכך?
21. על התפילין נאמר: "והיו לאות על ירך". אילו עוד מצוות נקראים בשם "אות" ומה הרמז לכך?
22. אני מלך רם ונישא. קצץ זנבי פעמיים ותקבל בהמה גסה. מי אני?
23. האות הראשונה של שמי היא האות השניה של שמי. האות האמצעית של שמי היא האות הראשונה של שמי. האות האחרונה של שמי היא מחצית האות האחרונה של שמי - מי אני ומה שמי?

1. במשך כמה זמן ניתנו 10 המכות?
2. ציין 2 דברים שעליהם נאמר בתורה: "וכסה את עין הארץ".
3. אילו מכות ניתנו ע"י: א. משה.
 ב. אהרון ג. משה ואהרון.
4. באילו מכות נכנסו המזיקים לבתים?
5. אילו סוגי ארבה ידועים לך? (רש"י)
6. בשני ניסים בתורה מסופר שנשבה רוח חזקה מאוד. מהם?
7. למי נאמרו בתורה הציוויים: א. נטה ירך על השמיים. ב. הבט נא השמימה?
8. עיין ברש"י וענה: מה היו מטרות מכת החושך?
9. "והאיש משה גדול מאוד". ציין עוד אנשים בתנ"ך שנקראו 'איש'.
10. א. אילו מכות ניתנו ע"י הקב"ה בעצמו?
 ב. מה המשותף להן?
11. מהו מקור הפתגם: "כזה ראה וקדש"?
12. כיצד נקראים בפרשתנו: א. מכה?
 ב. דבר שלא מבושל מספיק?
13. איזו מכה נקראה בשם "המוות"?
14. מהם הדברים שעליהם נאמר בפרשתנו שלא היה ולא יהיה כמוהם?

להארות ולקבלת העלון כל יום רביעי
 באימייל ניתן לפנות ל:
 ShealAvicha@gmail.com

העלון מוקדש
 במזל טוב
 לתהילה ורוח
 לרגל אירועים

עונג שבת

זכר ליציאת מצרים

בפרשה, בעוד בני ישראל עוסקים בהכנות לקראת יציאתם ממצרים, קובע אלוקים שניסן יהיה ראשון החודשים. קשה להבין זאת, לאור התייחסותנו לראש השנה, שבחדש תשרי, כאל תחילת השנה החדשה, זכר ליום בריאת האדם.

ההסבר הוא: שהרבה אנשים מקבלים שהקב"ה ברא את העולם. אבל הם מניחים שלאחר הבריאה, חזר אלוקים למקומו והניח לטבע להתנהל בדרכו. יציאת מצרים, עם כל הניסים הגלויים שהיו בה - מלמדת שתפקידו של הקב"ה כבמאי ההיסטוריה, גדול אף יותר מתפקידו כבורא. לכן השתנה סדר החדשים עם היציאה ממצרים - כדי להנציח את מערכת היחסים החדשה הזאת בין הבורא לאדם. וזה עונה על שאלה נוספת: אם השבת היא לזכר ששת ימי הבריאה, מדוע רק היהודים מצווים לשמור אותה?

התשובה נמצאת במילות הקידוש של ליל השבת, שבו אנו מצהירים שמטרת השבת היא "זיכרון למעשה בראשית" ו"זכר ליציאת מצרים". אלוקים ברא את העולם כולו, אבל דווקא באמצעות יציאת עם ישראל ממצרים, זכה העולם לגלות את אלוקים, ולהכיר בו כמי ששולט בהיסטוריה.

כדברי פרופסור ניקולאי ברדיסב, ממוסקבה ב-1935: "קיומם של היהודים, עמידתם במצבים מוזרים, והתפקיד ההיסטורי הגורלי שהם ממלאים - עם זה מנוהל ע"י גורל קבוע מראש, מעבר לנורמות ההיסטוריה". הרב שרגא סימונס, אש

בינה לעתים

לוח הודעות ממוחשב עם מסך מתחלף

תצוגה אוטומטית שובת עין של כל המידע הדרוש לך בבית הכנסת:

זמני היום | זמני השבת | הוספות לתפילה | זמני תפילות | לימוד יומי | מסך הנצחה | מסך הודעות ועוד...

תוכנה קלה לתפעול | גודל לפי דרישה

להזמנות: 052-6875667
 052-6551973

www.BinaLaitim.co.il

הזכחות ארכיאולוגיות

ל-10 המכות

בשבוע שעבר כתבנו על פפירוס איפוד המתעד את 10 המכות. במוזיאון של פטרסבורג נמצא פפירוס נוסף, שנכתב על ידי מצרי בשם נפר-רהו. בין יתר הדברים שנכתבו שם, הוא מספר על אסיאתים שהגיעו למצרים בתור רועי צאן ובאו להתגורר שם. אותם אנשים מרדו במצרים (מבקשים להשתחרר), ואח"כ מספר דוגמאות של אסונות שונים שאירעו במצרים: (1) כל הדגים שבנהר מתו (מכת דם). (2) כל השדה (נהרס. 3) החקלאות נהרסה כליל (בעקבות המכות של ברד וארבה). (4) חיות רעות רבות באו למצרים מן המדבר (מכת ערוב). (5) השמש נכבה. (6) אנשים מתו בהמוניהם. אסונות אלו היו בסדר גודל כל כך מרשים שהתבטא נפר-רהו: "המדינה נהפכה, מה שקורה מעולם לא קרה". נפר-רהו גם התלונן על הריסת כל הפסלים. עובדה זו מתוארת בפפירוס הרמב"ן, שבמכה העשירית האלוקים הרס את הפסלים של מצרים שבאותה תקופה.

1. 10 המכות ניתנו במשך שנה אחת. כל מכה נמשכה חודש (ע"פ המדרש הגדול).
2. א. הארבה. ב. עם ישראל בברכות בלעם.
3. א. אהרון; דם, צפרדע, כינים. ב. משה; ברד, ארבה, חושך.
- ג. משה ואהרון ביחד: מכת שחין.
4. צפרדע, ערוב וארבה.
5. ארבה, ילק, חסיל, גזם.
6. א. מכת הארבה. ב. קריעת ים סוף (שמות י"ד 21).
7. א. משה במכת החושך. ב. אברהם (בראשית ט"ו 5).
8. א. כדי שלא יראו המצרים במות הרשעים מישאל. ב. כדי שבני ישראל יוכלו לחפש ולראות את הכלים של מצרים.
9. "איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי". "ויהי איש אחד מהרמתיים צופים ושמו אלקנה".
10. א. ערוב, דבר ובכורות. ב. שלושתן גרמו גם למות הבהמות בנוסף לאנשים.
11. ברש"י על הפסוק: "החודש הזה לכם ראש חודשים".
12. א. נגע. ב. נא.
13. ארבה (י, 17).
14. א. הארבה: "לפניו לא היה ואחריו לא יהיה". ב. במכת בכורות: "והיתה צעקה גדולה... אשר כמוהו לא נהייתה וכמוהו לא תוסיף" (י"א, 6).
15. 3. מכות: ארבה, חושך, בכורות. ב. (1) הרמז במילה בא = 3 בגימטריא. (2) המילה בא בראשי תיבות = בכורות, ארבה, בלי אור (=חושך).
16. הקב"ה שולט בכל היקום! (בניגוד לאלילים שלהם מיחסים כח מוגדר כמו אל הים, אל הגשם וכו').
17. במכת הארבה נוצר חושך ביום: "ותחשך הארץ ויאכל את כל עשב הארץ" (י"א, 15).
18. רמזים בראשי תיבות משה = מנורה, מחצית השקל, שרצים (בפרשת שמיני), החודש (בפרשתנו).
19. כי אלוקים נמצא בכל מקום ואי אפשר ללכת ממנו!
20. בצאת ישראל ממצרים הטעינו על החמורים את כל מה שלקחו מהמצרים. למדים מכך שהקב"ה לא מקפח שכר אף בריה!
21. שבת וברית מילה. הרמז לכך במילה שבת ר"ת: שבת, ברית-מילה, תפילין.
22. פרעה, פר.
23. הפתרון נעוץ במילה שמי. השם המבוקש = משה.

4. בחפירה של בתים וקברים במצרים שנת 1989, גילו החוקרים עיירות עתיקות סמוכות לגושן. נתונים העולים מתוך 800 אתרי חפירה באיזור מעיד על מספר רב של אסייתים (שמיים). אחד עשר שכבות באתר מצביעים על כמה דורות של שמיים, בתקופת השושלות ה-12 וה-13. (תקופה התואמת למשך תקופת זמן שהשייה של יהודים כעבדים במצרים).
5. התגלו נתונים דמוגרפיים יוצאי דופן בקברים שב-65% מן הקברים היו של תינוקות מתחת לגיל 18 חודשים.
6. בפפירוס של מוזיאון ברוקלין, מופיעה רשימה של יותר מ-95 שמות של עבדים, יותר ממחצית הם שמות שמיים, ומתוכם שבעה שמות תנכ"יים, כולל השם של אחת משתי המיילדות: "שפרה".
7. אוסטרקון בכתב הייראטי מזכיר את שבטי ה"עבירו", המועסקים בעבודת פרך בבניית העיר פר רעמסס.
8. ההיסטוריון דניאל משה לוי, מסיק דבר מעניין, וכך כתב: מכל האמור עד כאן נראה ש"פרעה המשעבד" הוא המלך סנפרו, שהיה הראשון לבנות פירמידת ענק. גם כתובת מימי שושלת ו' מספרת על גבורתו של סנפרו נגד בני אסיה.

מתוך ויקישיבה

- נפר-רהו מתאר גם מלחמת אזרחים, אשר בה ילדיהם רצחו את הוריהם, במקביל למה שהזכרנו מפפירוס איפוד.
- הוא גם העביר ביקורת שפרעה לא ידע כיצד לפעול כראוי – והוא כפי שמוזכר בפרשה שהעם המצרי לא הסכים לעקשנותו של פרעו לסבול מכה אחר מכה כדי שלא לשחרר את היהודים.
- פפירוס בעל תוכן דומה לפפירוס של נפר-רהו נמצא במוזיאון הבריטי.
- ממצאים שמראים על שעבוד עברי במצרים:
1. גם במוזיאון של ליידן, נמצא עוד פפירוס, ובו מתועד על בניית מונומנטים על ידי עבדים במצרים, וכך נכתב: "לחלק הזרעים ל-עבירו (הרבה חוקרים מצביעים על כך שתיבה זו פירושה: העבריים) שנושאים אבנים למגדל הגדול של רעמסס." (בתורה, ספר שמות א יא, מוזכר שעיר רעמסס היא אחת משתי הערים שנבנו על ידי העבדים העבריים).
  2. ציור בקיר שבקבר פרעוני באלכסנדריה, מראה עבדים בהירי עור בשעת עבודתם. כתב ע"ז החוקר ורנר קלר, בספרו "התנ"ך כהיסטוריה עמ' 108: "מתמיה קודם כל, צבע העור הבהיר של הפועלים הלבושים סינר בד קצר. ההשוואה למפקחי העבודה כהי העור מוכיחה, כי בהירי העור הם כנראה שמיים, בשום אופן לא מצריים... בכתב החרטומים שבצד התמונה כתוב "המטה בידי הוא – אל תתרשלי".
  3. בפסל ממצרים העתיקה נכתב ב"כתב עברי".